

NORGES HØYESTERETT

Den 29. september 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Møse, Falkanger og Ringnes i

HR-2020-1868-U, (sak nr. 20-114460STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Rohnnny Mollan Andersen)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Thor Erik Høiskar)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens ankenektelse etter straffeprosessloven § 321 andre ledd i en sak om narkotikakriminalitet.
- (2) Salten tingrett avsa 17. april 2020 dom som for As del hadde slik slutning:

«A, født 00.00.1957, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 annet ledd første straffalternativ jfr § 231 første ledd jfr § 15 til fengsel i 8 – åtte – år.

Varetekt kommer til fradrag med 98 – nittiåtte - dager, jf. straffeloven § 83.»
- (3) Han anket over bevisvurderingen under skyld- og straffespørsmålet, subsidiært straffutmålingen. Ved Hålogaland lagmannsretts beslutning 8. juni 2020 ble anken nektet fremmet.
- (4) A har begjært omgjøring av beslutningen, subsidiært anket til Høyesterett over lagmannsrettens saksbehandling. Han har blant annet anført:
- (5) På bakgrunn av sakens omfang og kompleksitet var det uforsvarlig å nekte anken fremmet etter skriftlig og forenklet behandling. Begrunnelsen som er gitt for å nekte anken fremmet, er dessuten mangelfull. Lagmannsretten har i hovedsak vist til tingrettens begrunnelse, og det er betydelige svakheter i den selvstendige begrunnelsen lagmannsretten har gitt. Dette viser at det ikke kan ha vært noen reell overprøving av anken.
- (6) Medtaltale B har stor egeninteresse i å knytte A til narkotikabeslaget i fryseren. Lagmannsretten legger til grunn at Bs forklaring om at A plasserte narkotikaen der, støttes av to andre forklaringer. Dette stemmer ikke, og lagmannsretten har ikke begrunnet hvorfor den finner å legge dette til grunn. Lagmannsretten har heller ikke begrunnet hvorfor en mener en

uttalelse om at A har montert lås på kjellerdøren taler for at han visste at narkotika ble oppbevart der.

- (7) *Påtalemyndigheten* mener at beslutningen ikke lider av saksbehandlingsfeil, og anken påstås forkastet.
- (8) Lagmannsretten har i beslutning 14. august 2020 vurdert, men ikke funnet grunnlag for omgjøring. Saken ble deretter oversendt Høyesterett til ankebehandling.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. Dette omfatter blant annet om det skjønnt lagmannsretten har utøvd er forsvarlig, herunder om det ut fra retts- og bevissspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. Rt-2012-1342 avsnitt 15 og HR-2020-517-U avsnitt 9. Lagmannsrettens begrunnelse må dessuten vise at tingrettens dom er undergitt en reell overprøving, jf. Rt-2008-1764 avsnitt 104 og Rt-2013-664 avsnitt 7.
- (10) Om bevisanker der utfallet beror på den bevismessige vurderingen av vitneførselen og tiltaltes forklaring, heter det blant annet i Rt-2008-1764 avsnitt 109 at lagmannsretten bør få frem hvilke grunnlag den bygger avgjørelsen på. Lagmannsretten må være varsom «med hensyn til å vektlegge forhold som tingretten etter umiddelbar bevisførsel og kontradiksjon ikke har bygget på», jf. for eksempel Rt-2010-807 avsnitt 27.
- (11) De alminnelige utgangspunktene som er etablert gjennom praksis, vil også gjelde for Høyesteretts prøving av lagmannsrettens ankenektelse i saker som etter loven kan medføre fengsel i mer enn seks år – de såkalte seksårssakene, jf. HR-2020-1269-U avsnitt 15–17. Som nevnt der kan det imidlertid være grunn til å stille særlig strenge krav til lagmannsrettens begrunnelse for å nekte anken fremmet.
- (12) A har erkjent befatning med narkotika, men kun 2 kg amfetamin og 4–5 kg hasj. Han var klar over at narkotika ble lagret på gården, men anfører at han ikke var kjent med det største partiet amfetamin, som ble lagret i to poser i fryseren i våningshusets kjeller. Etter hans syn kan en av de medtiltalte – B – ha plassert det der uten hans vitende.
- (13) *Tingretten* fant det bevist at A var kjent med narkotikaen i kjelleren og uttalte om dette:

«Videre finner retten bevist at A kjente til amfetaminet som var plassert i fryseren i kjelleren på våningshuset. Inngangen til kjelleren var låst med hengelås og politiet måtte klippe opp låsbeslaget. Under hovedforhandlingen forklarte A at det var han som hadde satt hengelås på kjellerdøra. Det var flere frysere i kjelleren og kjelleren var full av ulike gjenstander. Amfetaminet lå sammen med ulike matvarer. Politiet brukte hund under ransakingen på gården. For en ukjent i kjelleren ville det være svært vanskelig å plassere amfetaminet på en måte som gjorde at det var skjult og samtidig mulig å gjenfinne. Retten finner at den som plasserte amfetaminet i fryseren, hadde kjennskap til kjelleren og dens innhold. A hadde slik kjennskap og han hadde erfart at amfetamin måtte oppbevares kjølig.

Retten finner ingen holdepunkt for at en utenforstående oppbevarte amfetamin i fryseren uten As vitende. Det fremgikk av As forklaring at han hadde takket ja til en forespørsel om å stille gården til disposisjon for oppbevaring av narkotika, men at han ikke kunne gi nærmere opplysninger om tidspunkt og omstendigheter rundt forespørselen. Som nevnt under 'Lapp beslaglagt i X fengsel i juli 2019', har leverandøren av narkotikaen et ønske

om at A skal si minst mulig om saken. Videre forklarte [medtaltale B] at A etter å ha fått en pose 6. desember 2018 i Y, hadde lagt posen i fryseren og sagt at det var noe 'hvitt og alvorlig i posen'.»

(14) Posen tingretten viser til avslutningsvis inneholdt ca. 5 kilo amfetamin og var en av de to posene som senere ble beslaglagt i As fryser. En av de andre domfelte i saken, som fungerte som kurer, kom med posen til Z 6. desember 2018. Samme kveld overleverte han den til C, en kvinnelig bekjent av A, som kjørte henne til hotellet der kureren befant seg.

(15) Tingretten behandler denne episoden et annet sted i dommen – under drøftelsen av skyldspørsmålet for kureren. Her heter det blant annet:

«Ut fra As og [medtaltale Bs] forklaring finner retten bevist at før overleveringen av bæreposen fant sted, hadde [B] bedt A hente en pakke på --- hotell. A burde ikke gå inn på hotellet selv, og A kontaktet sin nabo C. A og C kjørte til Y, hvor hun hentet en pose på hotellet og overleverte penger. Dette skjedde om kvelden 6. desember 2018. Etter dette kjørte de tilbake til gården.»

(16) Ankeutvalget bemerker at det ikke fremgår av dette avsnittet i dommen om det var C, B eller A som forklarte seg om det som skjedde om kvelden 6. desember 2018, herunder om A og C kjørte tilbake til gården. Videre er forklaringene fra kureren og C ikke nevnt under vurderingen av skyldspørsmålet for As del.

(17) *Lagmannsretten* anså forholdene rundt overlevering av posen 6. desember 2018 mer avgjørende enn tingretten:

«Tingrettens bevisbedømmelse knyttet til beslaget fra fryseren fremgår på side 25 fjerde avsnitt flg. i dommen. Av femte avsnitt fremgår at B for tingretten forklarte at A hadde mottatt en pose amfetamin i Y 6. desember 2018, som han senere hadde lagt i fryseren. Dette støttes av forklaringen fra medtaltale D og vitnet C, jf. tingrettens dom side 37 første og tredje avsnitt, og sakens dok. 12,10,38 og 12,10,06».

(18) Ved ankesiling vil lagmannsretten som nevnt ha foranledning til å utvise varsomhet med hensyn til å vektlegge forhold som tingretten etter umiddelbar bevisførsel og kontradiksjon ikke har bygget på, jf. Rt-2010-807 avsnitt 27. I Rt. 2010 side 597 heter det:

«(16) ... Som det går fram ... har lagmannsretten lagt vekt på moment som også var framme i tingretten, og som tingretten la vekt på. Men avgjerda var bygd opp annleis. Tingretten omtala ein del bevis som 'indisier' og blodbeviset som saman med desse indisia var 'avgjørende'. Lagmannsretten forkasta blodbeviset og bygde opp si eigen grunngeving, basert på dei same momenta som tingretten hadde vurdert som indisium, men tilla dei altså ei vekt i totalvurderinga som tingretten ikkje hadde funne grunnlag for.

(17) Lagmannsretten har såleis her fråvike det biletet som tingretten bygde opp ut frå direkte bevisføring. Når lagmannsretten, ut frå dokumenta, ser bort frå det avgjerande beviset for tingretten og i staden etablerer eit nytt grunnlag for domfelling, har lagmannsretten etter mitt syn kryssa ei grense for kva som er ei overprøving av tingrettsdommen, jf. det siterte frå Rt-2008-1764 avsnitt 51. Ei sjølvstendig oppbygging av eit nytt grunnlag for domfelling inneber ei ny prøving av bevisa under skuldspørsmålet, som må liggje utanfor det som etter systemet i straffeprosesslova er ei overprøving av den påanka avgjerda, jf. her også §§ 322 og 333.

(18) Ved si vurdering hadde lagmannsretten heller ikkje kunnskap om i kva grad politiforklaringar var utdjupa, nyanserte eller endra i retten, og heller ikkje om det kom fram noko nytt i tilknytning til dokumentbevis eller eventuelt tekniske bevis. Det er då også eit spørsmål om behandlinga i lagmannsretten har vore forsvarleg. Ut frå det eg elles er komen til, går eg ikkje nærare inn på dette.»

- (19) I vår sak er situasjonen noe annerledes. Lagmannsretten har ikke tilsidesatt eller sett bort fra bevis mot A som tingretten hadde funnet avgjørende. Men lagmannsretten har supplert bevisene mot ham med forklaringer fra vitner – kureren og C – som tingretten ikke hadde lagt vekt på ved vurderingen av As skyld. Det dreier seg om bevis som lagmannsretten etter ankeutvalgets syn ikke kan ha hatt forsvarlig grunnlag for å vurdere. Det fremgår ikke uttrykkelig av tingrettens dom hva kureren og C forklarte om As rolle i forbindelse med posen, og det er derfor ikke klart – uten umiddelbar bevisførsel – om deres forklaringer støtter medtiltalte Bs forklaring, som er bestridt. I denne forbindelse må det tas i betraktning at det dreier seg om en seksårs sak, hvor det som nevnt kan være grunn til å stille særlig strenge krav til lagmannsrettens begrunnelse for å nekte anken fremmet, jf. HR-2020-1269-U avsnitt 15–17. A var idømt åtte års fengsel av tingretten.
- (20) Lagmannsrettens beslutning 8. juni 2020 må etter dette anses som mangelfull. Dens senere begrunnelse etter begjæring om omgjøring avhjelper ikke disse manglene.
- (21) Etter dette må lagmannsrettens beslutning oppheves.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Aage Thor Falkanger
(sign.)

Erik Møse
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)